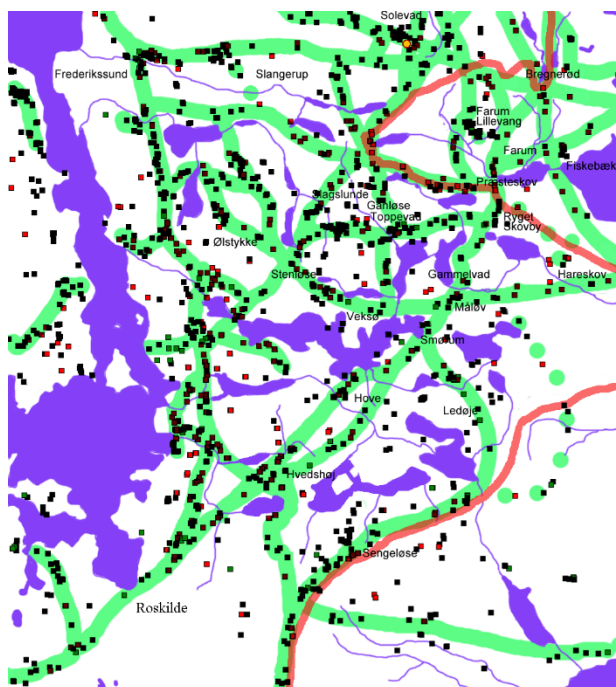

Roskildes alder

Det er så sandt, som det er skrevet masser af gange, at stednavnet Roskilde er af yngre dato end navnene på de landsbyer, der omgiver købstaden: Veddelev, Himmelev, Vindinge og Svogerslev, hvor jo både -lev og -inge endelserne kan gå tilbage til tiden før vikingetiden. Sammen med endelser som -løse og -sted.

Lidt ældre anser NOGLE forskere endelsen -um (opr. -he(i)m) for at være. Er -um ikke ældre, er den dog i det mindste jævn gammel med -lev og -inge (når vi så sikkert kan stedfæste til før og efter vikingetid, er grunden, at disse former **ikke** forekommer i danske bebyggelser i Danelagen eller Normandiet). -um/ældre dansk (og norsk) -heim betyder slet og ret 'hjem', men endelsen -um kan i visse navne også stamme fra en gammeldansk dativform (Søsum = fra 'søserne', hvad nu de er for nogen). Hvorfor nu dvæle ved den ældgamle -um-endelse? Fordi der er noget der, taler for, at Roskilde hed Seem (af Søum; søhjemmet, bosættelsen ved vandet), før den hed Roskilde. *Og så er Vindinge og Himmelev osv. jo ikke ældre end Roskilde. Så er bare navnene Vindinge og Himmelev ældre end stednavnet Roskilde.*

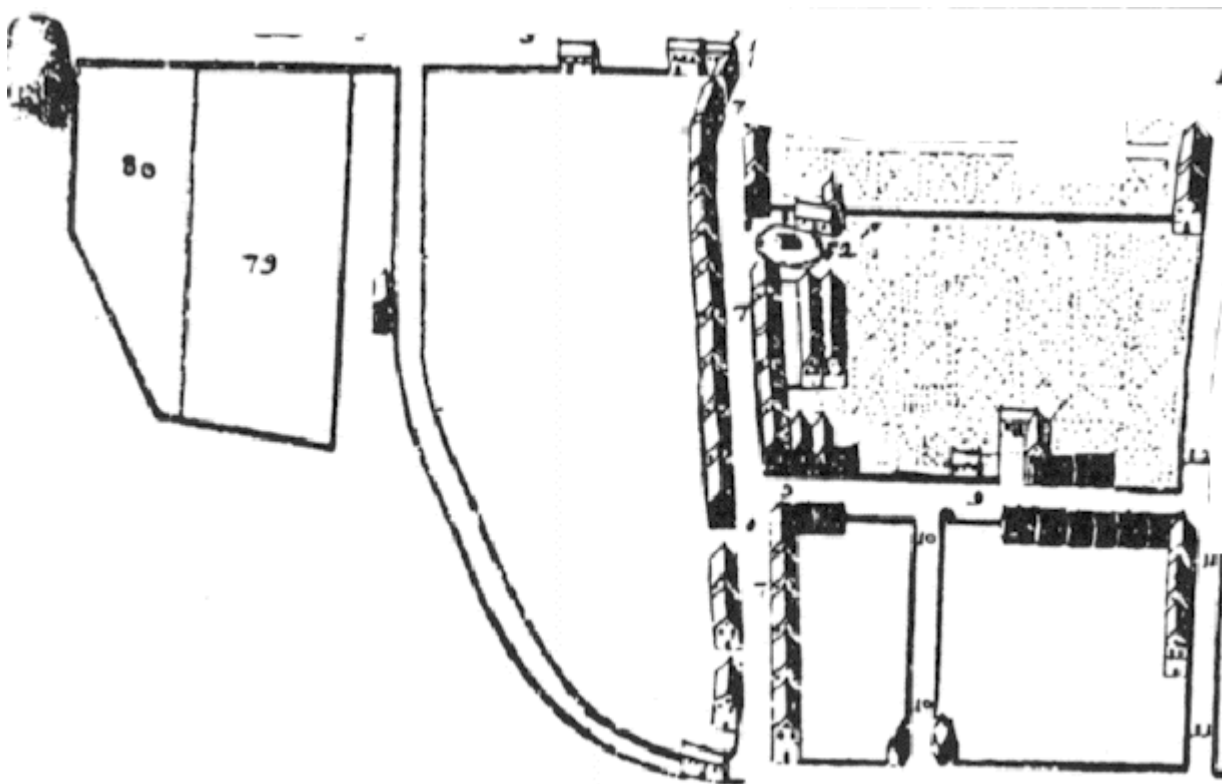
Med fare for at blive beskyldt for at være lærd, kan det nok konstateres, at Roskilde eller rettere forløbet Algade, Skomagergade/Bondetinget og Ringstedgade tilhører det urgamle vejssystem, som jeg tidligere har skrevet om: [Tast](#) her). Vejruterne er genkendelse i vore dage ved, at man både i bondestenalderen og bronzealderen lagde sine begravelser i form af gravhøje langs vejene.

Spor efter høje i Roskilde er der næsten ingen af: Bybebyggelsen i ældre tid anerkendte ikke fredede mindesmærker. Dog er der spor efter en anselig jættestue i netop Bondetinget, som blev udgravet 1930, og hvorfra nogle af de store sten blev gravet op og placeret foran rektorboligen ved den oprindelige Katedralskole (se evt. <http://www.roskildehistorie.dk/0900/billeder/tingsted/kaempehoej.htm>). Der er på et gammelt kort endnu et spor efter en høj ved Roskilde (herom [siden](#)). Men netop placeringen af en stor høj et sted, der så langt tilbage, kilderne rækker, er blevet kaldt BondeTINGET, får mig til at fremkomme med en teori om Roskilde, før den blev Roskilde.

Herrederne er generelt opkaldt efter stederne, hvor deres tingsted lå. Vindinge i Tune Herred havde tingsted i Tune. Osv. Et par sjællandske herreder har navn efter købstæder (Ringsted og Slagelse), vel fordi tingstederne lå disse steder (som begge også udmærker sig ved at være gamle landsbynavne (Ring-STED og Slag-LØSE, altså navne fra før vikingetid). I Roskilde lå der et tingsted, men det hedder ikke Roskilde herred. Det hedder Sømme herred. Men hvor fanden ligger Sømme? Mit gæt er, at Sømme (Søum, Søheim, som sprogligt ville blive til Seem) er navnet på stedet, der senere blev til Roskilde. Om stedet var en landsby eller bare et tingsted, skal jeg ikke gisne om (der er dog plads til en meget stor landsby lige her målt efter bygdernes senere inddeling i sogne), men det er logisk at placere herredets tingsted lige her; nemlig midt mellem herredets store østlige bygd ved Gundsøerne og den sydlige og mindre bygd ved Glim og Svogerslev.

Der er ikke et sted, der i dag hedder Sømme (Seem). Men mit bud er altså, at stedet ikke er forsvundet. Det har blot skiftet navn. At Seem som søhjemmet, bosættelsen ved vandet, kan være betegnelsen på det, der senere blev til Roskilde, kan jo nemt forklares ved placeringen nær fjorden. At stedet var tingsted og dermed har givet navn til herredet, er ligefrem dokumenterbart. Men der er også et tredje spor i sagen, nemlig Sæms mark.

Tegningen her (se sammenhængen <http://www.roskildehistorie.dk/1600/kort/sydvest1677.htm>) stammer fra Reesens kort over Roskilde fra 1677 og viser byens sydvestlige del (med Ringstedgade med Budolfi kirke og noget af Bredgade som det, der ligner byen senere) men som yderst mod vest har noget interessant: En høj og et marknavn. Højen kaldes *Pevlinghøj*, jo et kristent navn, så ikke et navn af ælde. Men at her ligger en høj, tyder jo på vejføring mod Hyrdehøj og højene ved Svogerslev (bl.a. Skt. Olufs høj (atter et kristent navn) og Lynghøjen). Tallet 79 er Blegehaven, vore dages blegdamme, det kilderige vaskested. Tallet 80 angiver marknavnet Sæms mark. Der skal ikke mange sprogstudier til at jævnføre Sæm med Seem (man skal bare tale sjællandsk) og dermed Sømme. Og dermed er navnet på Roskilde, før den blev Roskilde så genfundet tæt på byen.

Det kan ikke bevises i skriftlige kilder, men der er rigtig meget, der tyder på, at Roskilde hed Seem eller Sømme, før den fik navnet Roskilde (hvad den ubestrideligt hed, da Harald byggede sin kirke nær tingstedet). Og hvis denne antagelse holder stik, da er navnet på stedet jævngammelt med navne som Himmelev, Svogerslev, Vindinge, ja måske og nok snarere ældre. **Så nej, Himmelev og Vindinge er ikke ældre end Roskilde.**